

VERSLAG VAN DE HOORZITTING, 22 augustus 2008, 13.10 – 14.10 uur

Zaaknr: 102752

Inzake: Ontwerp Methodebesluiten regulering GTS

Aanwezig namens de Raad van Bestuur Nederlandse Mededingingsautoriteit ('de Raad'):

Mevrouw Huussen - Energiekamer, voorzitter
De heer Pronk - Energiekamer, lid hoorcommissie
Mevrouw Bennink - Energiekamer, lid hoorcommissie (deel 1 hoorzitting)
Mevrouw Holtslag - Energiekamer, lid hoorcommissie (deel 2 hoorzitting)

Aanwezig namens marktpartijen:

De heer Gottschal - Gas Transport Services BV ('GTS')
De heer Van der Voort - Gas Transport Services BV
De heer Niemeijer - Gas Transport Services BV

Mevrouw Gremmen - TenneT

De heer Bouwens - Esso Nederland

De heer Algra - GasTerra

De heer Van de Worp - VEMW

De heer Het Lam - VEMW

De heer Brinkman - onbekend namens welke partij(en)

Verslag:

De heer Janssen - Verslagdienst NMa

De voorzitter opent de hoorzitting en heet de aanwezigen welkom. De hoorzitting is georganiseerd naar aanleiding van de drie Ontwerp Methodebesluiten van de Raad van Bestuur NMa ('de Raad'). Op basis van art 82 lid 2 Gaswet stelt de Raad voor elke taak van GTS als genoemd in art. 10 en 10a Gaswet een methode van regulering vast voor een periode van ten minste drie en ten hoogste vijf jaar. Ter zitting staan de regulering van de transporttaak, het in evenwicht houden van het gastransportnet en de kwaliteitsconversie centraal. De drie Ontwerp Methodebesluiten liggen tot en met 1 september 2008 ter inzage. Op de voorbereiding van deze Ontwerp Methodebesluiten is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing verklaard. De hoorzitting vindt plaats op basis van art. 3:15 Algemene wet bestuursrecht ('Awb'), waarin is bepaald dat partijen de mogelijkheid krijgen om mondeling hun zienswijze kenbaar te maken

Van de hoorzitting wordt een verslag gemaakt, dat betrokkenen zo spoedig mogelijk zal worden toegezonden. Commentaar op de redactie van het verslag leidt niet tot wijziging ervan, doch wordt toegevoegd aan het dossier.

Zij stelt de leden van de hoorcommissie voor en schetst de gang van zaken ter zitting.

Zij verifieert wie ter zitting het woord wenst te voeren en nodigt VEMW uit om dat als eerste te doen.

De heer Het Lam kondigt aan dat VEMW de NMa nog een uitgebreide schriftelijke zienswijze op de Ontwerp Methodebesluiten zal toesturen. Eén opmerking wenst zij vooraf te maken. VEMW betwijfelt ten zeerste of de door de minister vastgestelde Beleidsregel omtrent de invulling van de methodebesluiten wel rechtsgeldig is vastgesteld. VEMW heeft de indruk dat de Raad een bevoegdheid is geattribueerd tot vaststelling van methodebesluiten. De minister gaat met haar Beleidsregel eigenlijk op de stoel van de Raad zitten en dat is naar het oordeel van VEMW ongeoorloofd.

De voorzitter nodigt GasTerra uit om als tweede het woord te voeren.

De heer Algra kondigt aan dat ook GasTerra een schriftelijke zienswijze zal indienen. Hij meent dat de voorliggende methodebesluiten een aantal goede punten bevatten, waarvoor dank. Maar er zijn ook punten die verbeterd kunnen worden, waarvoor graag aandacht.

Hij wenst vijf algemene opmerkingen te maken.

Ten eerste is daar de relatie tussen de Ministeriële Regeling en de Beleidsregel. Op 9 januari 2005 is er een ministeriële regeling vastgesteld: de zogenaamde *Ministeriële Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden gas* ('MR'). In het naderhand vernietigde Methodebesluit 2006 - 2009 de dato augustus 2005 is de Raad op de betekenis van die MR uitgebreid ingegaan. In januari 2008 heeft de minister een concept gewijzigde MR opgesteld en onder meer aan de Raad ter advisering toegestuurd zoals voorgeschreven in art. 12 lid 2 Gaswet. Op grond daarvan heeft de Raad op of omstreeks 27 maart 2008 een Uitvoerings- en Handhavingstoets ('U&H') opgesteld over de concept MR en toegestuurd aan de Minister EZ. Deze U&H is tot op heden niet bekend gemaakt en het zou de Raad naar de mening van GasTerra sieren om dat alsnog te doen. GasTerra verzoekt de Raad dan ook om dat te doen. Waarschijnlijk heeft het advies van de Raad ertoe geleid dat vorenbedoelde concept gewijzigde MR niet is doorgezet in een definitieve wijziging van de MR. De minister heeft immers op grond van art. 5d Mededingingswet recentelijk een beleidsregel vastgesteld, genaamd *Beleidsregel uitoefening door de Raad van Bestuur van de Mededingingsautoriteit van de bevoegdheid bedoeld in art. 82 lid 2 Gaswet* ('BR'). Deze BR is op 13 juli 2008 van kracht geworden. Ook over deze BR heeft de Raad een toets geschreven middels een brief aan de minister van 4 juni 2008, die na kamervragen openbaar is gemaakt, waarvoor dank. De vraag is hoe deze MR en BR zich tot elkaar verhouden. Geconstateerd moet worden dat de MR van 9 januari 2005 nog gewoon bestaat en niet is gewijzigd. Uit de toelichting op de BR blijkt dat de minister bewust heeft gekozen voor het vaststellen van een nieuwe BR naast de bestaande MR, 'gegeven - zo schrijft de minister - de wijze waarop de NMa invulling heeft gegeven aan haar bevoegdheden op grond van de Gaswet'. Ook hieruit blijkt dat de inhoud van de MR niet ter discussie staat. Ook de bevoegdheid van de Raad zelf staat niet ter discussie, maar kennelijk alleen de wijze waarop daarvan gebruik is gemaakt. De conclusie moet dan ook zijn dat de MR onverminderd van kracht is. Het is opvallend dat de Raad in de voorliggende methodebesluiten geen melding heeft gemaakt van het bestaan en de relevantie van de MR, zoals in het vorige methodebesluit wel is gedaan. Dat moet naar de mening van GasTerra wel gebeuren en er moet ook rekening mee gehouden worden. Niet limitatief opgesomd is de betekenis van de MR onder meer: dat in de tariefstructuren en kostensoorten voldoende onderscheidingen moeten worden gemaakt in verband met de verschillende taken van de netbeheerder; dat de gereguleerde activawaarde bepaald moet worden op de grondslag vermeld in de MR Gas, te weten netto geïndexeerde historische kosten; en ten derde dat de tarieven gebaseerd moeten zijn op het kostenveroorzakingsprincipe.

Ten tweede zijn daar de doelstellingen van de BR. Wat is de bedoeling van die BR? Is dat om nieuwe investeringen mogelijk te maken of om zo hoog mogelijke inkomsten te genereren uit de reeds bestaande infrastructuur? Het vorige methodebesluit was een vorm van omzetregulering in plaats van de vereiste tariefregulering. GTS is daartegen in beroep gegaan, onder andere met als argument dat daardoor geen nieuwe investeringen konden worden gedaan op economisch verantwoorde wijze. Vervolgens werd dat methodebesluit vernietigd. Uit de toelichting op de BR en uit de toelichting van de minister in de Tweede Kamer blijkt dat vooral het niet kunnen doen van nieuwe investeringen reden was voor de Minister EZ om de BR op te stellen. De minister meent namelijk dat nieuwe investeringen van groot belang zijn voor het bevorderen van de gasmarkt en het creëren van de gasrotonde. GasTerra meent echter dat nergens uit blijkt dat de tariefstructuren en de tarieven het onderhoud en de vervanging van de bestaande infrastructuur in de weg zouden staan. In de praktijk blijkt dat ook uit de goede performance van GTS met betrekking tot de transportzekerheid en zeker ook uit de aanzienlijke winsten die GTS op jaarbasis weet te creëren. De BR is dan ook niet gericht op de tarieven voor de bestaande infrastructuur - zoals ook expliciet staat vermeld onder punt 3 van de toelichting van de BR - maar op het mogelijk maken van nieuwe infrastructuren. GasTerra is evenals alle andere marktpartijen voorstander van het doen van nieuwe investeringen in de gasrotonde. Maar dat wel onder twee voorwaarden: het moeten

maatschappelijk nuttige investeringen zijn en degenen, die er voordeel van hebben, moeten de kosten dragen. Kruissubsidies tussen netgebruikers moeten dus zoveel mogelijk vermeden worden. Voor de methodebesluiten betekent dit dat er meer expliciet onderscheid gemaakt moet worden tussen de gevolgen van de methodebesluiten, gelet enerzijds op de bestaande infrastructuur en anderzijds op de nieuwe. Het moet duidelijk zijn wat bijvoorbeeld de consequenties van het methodebesluit zijn voor de bestaande tarieven wanneer er helemaal geen nieuwe investeringen gedaan zouden worden. Het is de indruk van GasTerra dat de tarieven ook zonder nieuwe investeringen dus aanzienlijk omhoog zullen gaan. Hoe valt dat te verklaren? Daarnaast rijst de vraag: volgens welke procedure komt de netbeheerder tot nieuwe investeringen en hoe wordt bepaald op welke wijze die doorwerken in de individuele entry- en exittarieven? GasTerra stelt voor dat in een methodebesluit wordt opgenomen dat voor investeringen een maatschappelijke kosten/baten-analyse wordt gemaakt, waaruit het nut van die investering blijkt en waaruit kan worden afgeleid wie er voordeel van hebben. Dat zou dan bepalend zijn voor de individuele tariefconsequenties.

Ten derde is daar het onderscheid tussen de diverse taken van GTS en de activiteiten van GTS en van Gasunie. De drie voorliggende methodebesluiten reguleren de transporttaak, de kwaliteitsconversietaak en de balanceringsstaak. Er zijn echter al diverse andere taken die in de wet zijn voorgeschreven: leveringszekerheidsstaak ex art. 10a lid 1 sub a, de kleineveldentaak ex art. 10a lid 1 sub e en art. 54a, de transportzekerheidsstaak ex art. 10a lid 1 sub g en de veiligheid bij de afnemers ex art. 42 Gaswet. Daarnaast zijn er nog andere niet wettelijk voorgeschreven activiteiten van GTS, zoals het instandhouden van TTF. GasTerra neemt aan dat de investeringen en de operationele kosten van al deze te onderscheiden taken en activiteiten niet doorwerken in de thans te bepalen tarieven. GasTerra krijgt in het methodebesluit graag meer helderheid hoe dit gedaan wordt. Uit een methodebesluit heeft GasTerra ook begrepen dat aanleg en beheer van aansluitingen vooralsnog niet gereguleerd worden. Dat zal pas gebeuren na notificatie. GasTerra heeft daarvoor begrip. Het betekent echter wel dat de investeringen en de operationele kosten in verband met de aansluitingen vooralsnog gesepareerd zullen moeten worden van de overige. Verder beveelt GasTerra aan om in het methodebesluit duidelijk te maken wat nu precies het onderscheid is tussen een aansluiting (dat wil zeggen mét een aansluitvergoeding) en een systeemverbinding (dat wil zeggen zónder een aansluitvergoeding). Ook het onderscheid tussen GTS en Gasunie is van belang. Zoals bekend is GTS de aangewezen landelijk netbeheerder gas, volledige dochteronderneming van NV Nederlandse Gasunie. GTS werkt voor rekening en risico van Gasunie, maar Gasunie verricht daarnaast diverse andere activiteiten, zoals deelname in GATE, BBL Company, het bouwen van (*fonetisch*) cavernes, het leggen van leidingen vanuit Rusland, enzovoort, enzovoort. Het lijkt GasTerra dat de investeringen en operationele kosten voor al deze commerciële activiteiten niet in de voorliggende tarieven verwerkt zullen worden. Hierover krijgt GasTerra graag meer helderheid en zekerheid. GasTerra vraagt zich bijvoorbeeld af of het bedrag van 6.4 miljard euro voor de GAW waarover GTS kan beschikken, wel volledig geschoond is voor de activiteiten die moeten worden toegerekend aan Gasunie. Bijvoorbeeld gebouwen en ICT en dergelijke.

Ten vierde is daar de onafhankelijkheid van de Raad. GasTerra sluit zich min of meer aan bij de vorige spreker. Art. 25 van de Europese Richtlijn 2003/55 vereist dat lidstaten een regelgevende instantie aanwijzen die geheel onafhankelijk is van de belangen van de gasector. In Nederland is de Raad van Bestuur NMa deze onafhankelijke regelgevende instantie. Verder dient de Raad krachtens de wet op te komen voor de belangen van de gasnetgebruikers en van de Nederlandse consumenten. Kortom, het is de taak van de Raad om volstrekt onafhankelijk te opereren. Het is naar de mening van GasTerra daarom onjuist dat de raad in het voorliggende methodebesluit enkele parameters uit de BR van het Ministerie EZ ongemotiveerd heeft overgenomen. Dit komt bijvoorbeeld naar voren als men randnummer 67 (van methodebesluit 102752/59, *toevoeging verslaglegger*) leest waarin staat 'dat de minister in de Beleidsregel een aantal reguleringsparameters heeft vastgelegd die de interpretatieruimte van de Raad in aanzienlijke mate afbakenen'. Dit terwijl onder andere uit eerder genoemde toets van de Raad van 4 juni en bovendien uit eerdere besluiten blijkt dat de Raad zelf tot geheel andere keuzes zou zijn gekomen. Het is de NMa en marktpartijen uiteraard bekend dat de Nederlandse Staat - waarvan de Minister van EZ een representant is -

100% eigenaar is van NV Nederlandse Gasunie, die op zijn beurt weer 100% eigenaar is van GTS BV. Hier ligt dus een belangrijke relatie. Gelet op dit bekende feit is het van groot belang dat de Raad in het methodebesluit zelfstandig motiveert hoe hij tot de keuzes van de diverse parameters is gekomen. Het is onvoldoende als de Raad zich als het ware verschuilt achter de stellingname dat deze parameters nu eenmaal in de BR staan. Dit klemmt temeer omdat het Ministerie EZ naar de mening van GasTerra met het geven van de zeer gedetailleerde parameters in de Beleidsregel verder is gegaan dan de Mededingingswet toestaat. Op grond van art. 5d Mededingingswet mag de minister aan de Raad algemene aanwijzingen geven met betrekking tot de uitvoering van taken - in dit geval dus het vaststellen van een methodebesluit - maar dit geeft de minister echter niet de bevoegdheid om de taak van de Raad inhoudelijk over te nemen zoals nu is gebeurd. De inhoudelijkheid is en blijft een verantwoordelijkheid van de Raad zelf. Wat betekent dit? De Raad dient onafhankelijk te opereren en dat betekent dus dat het van tweeën één is: ofwel de Raad beargumenteert zelfstandig hoe hij tot bepaalde keuzes over allerlei parameters is gekomen, ofwel de Raad verwerpt de parameters uit de BR.

Ten vijfde is daar de reguleringsperiode. De Raad heeft gelet op het van kracht worden van de BR geconcludeerd dat het niet zinvol zou zijn om alsnog een regulering over het afgelopen jaar vast te stellen. Er komt dus geen methodebesluit en geen X-factorbesluit 2006 t/m 2009 zoals de Raad tot voor kort nog voornemens was te gaan nemen. GasTerra vindt dit betreurenswaardig en ook niet stroken met de wettelijke taak van de Raad als bedoeld in art. 82 lid 2 en 4 Gaswet. Het vorige methodebesluit 2006 - 2009 is vernietigd in 2006, dus bijna twee jaar geleden. Er had gemakkelijk eerder een methodebesluit genomen kunnen worden. Dat had ook gemoeten en dat moet naar de mening van GasTerra alsnog gebeuren. Daarvoor zijn twee belangrijke redenen. De eerste betreft het verleden; de tweede betreft de toekomst. Ten eerste betalen de netgebruikers en daardoor ook de binnenlandse aangeslotenen te hoge transportkosten voor het gebruik van de bestaande infrastructuur in de jaren 2007 en 2008, namelijk schattenderwijs zo'n 4 respectievelijk 8% te hoog omdat de tarieven nu zijn blijven hangen op het niveau van 2006. Wat betreft de toekomst heeft het achterwege blijven van een dergelijk 'correctief' methodebesluit ook effecten. Immers, het nieuwe methodebesluit gaat uit van de startinkomsten in 2008 zoals die nu zijn en groeien daarna naar de toelaatbare eindinkomsten in 2012. Die startinkomsten 2008 zijn echter naar de mening van GasTerra te hoog en zouden dus lager gesteld moeten worden. Dit betekent voor de toekomst het volgende. Wanneer er alsnog een nieuw methodebesluit 2006 tot 2008 genomen wordt, dan ontstaat er als het ware een nieuwe, lagere startsituatie 2008 en dat werkt dan via extrapolatie ook in de jaren 2009 tot en met 2011 door. Dus als er geen correctief methodebesluit en X-factorbesluit 2006 tot 2008 wordt genomen, dan betalen de netgebruikers en de aangeslotenen niet alleen te veel geld voor het verleden, maar ook voor de toekomst. Het kan niet de bedoeling zijn dat dit door nalatigheid van de Raad zal plaatsvinden.

Wat betreft het overhevelen van inkomsten uit de ene reguleringsperiode naar de volgende, meent GasTerra dat art. 81c lid 2 Gaswet voor de Raad voldoende aangrijpingspunten biedt om de overwinsten uit 2007 en 2008 door te sluizen naar de volgende reguleringsperiode. GasTerra beveelt beleefd aan om dit artikel nog eens aandachtig door te lezen.

Hij wenst nog enige inhoudelijke opmerkingen over de methodebesluiten te maken.

In grote lijnen kan GasTerra instemmen met de voorgestelde reguleringswijze. Deze bestaat uit het bepalen van de begininkomsten 2008, de eindinkomsten 2012, een generieke X-factor en ten slotte de vertaling daarvan naar de individuele tarieven. Hierbij moet in het methodebesluit vooral voldoende worden vastgelegd hoe de individuele tarieven tot stand komen. Dit om te voorkomen dat het methodebesluit wederom wordt vernietigd omdat het een vorm van omzetregulering zou zijn in plaats tariefregulering.

GasTerra stemt in met de bepaling dat de individuele tarieven in jaar t niet meer dan binnen een zekere bandbreedte kunnen verschillen van de individuele tarieven in jaar $t - 1$. Wel vindt GasTerra de bandbreedte van 5% om dat ongemotiveerd te mogen doen aan de ruimte kant. Deze zou zeker niet hoger gesteld moeten worden.

De GAW voor de bestaande activa voor de te reguleren taken is gesteld op 6.4 miljard. Dat is te hoog en onbegrijpelijk gelet op het oude standpunt van de Raad ter gelegenheid van het Methodebesluit 2006 t/m 2009. De Raad zal moeten argumenteren hoe hij tot deze keuze is gekomen.

De Raad stelt voor om de tarieven jaarlijks vast te stellen op basis van de meest recente gegevens. Zie randnummer 112 en 129 (van methodebesluit 102752/59, *toevoeging verslaglegger*). GasTerra vindt dat een faire methode en stemt ermee in. Doordat men echter blijkens de formules telkens werkt met rekenhoeveelheden van twee jaren daarvoor - zie bijvoorbeeld de parameter $t - 2$ in formule 20 - ontstaat er een naijleffect, dat onwenselijk zou kunnen zijn. GasTerra stelt daarom voor dat de Raad in aanvulling op deze formule telkens een schatting maakt van de autonome groei in jaar $t - 1$ en jaar t ten opzichte van jaar $t - 2$ en die in de rekenhoeveelheden verwerkt. Dit is vooral ook van belang bij nieuwe uitbreidingen en algehele groei.

De Raad heeft gekozen voor een systematiek van jaarlijkse tariefvaststelling binnen de reguleringsperiode op basis van de meest recente rekenhoeveelheden - optie b van randnummer 126 (van methodebesluit 102752/59, *toevoeging verslaglegger*) - en het meteen mogen opnemen van nieuwe investeringen in de asset base - optie c van randnummer 108 (van methodebesluit 102752/59, *toevoeging verslaglegger*). GasTerra neemt aan dat in de volgende reguleringsperiode van 3 tot 5 jaar dat proces wederom op die manier zal plaatsvinden. Hierdoor verkrijgt GTS elk jaar de meest reële inkomsten naar verwachting cq. de beste schatting niet te hoog en niet te laag. GasTerra vindt dat fair. Wel moet worden opgemerkt dat hierdoor het zogeheten volumerisico en daarmee ook het risico op leegstand van leidingen vrijwel geheel bij de shippers komen te liggen. Ook wat dat betreft is er geen onderscheid gemaakt tussen de behandeling van de bestaande infrastructuur en nieuwe infrastructuur. Dat is geen kritiek, maar een constatering. GasTerra vraagt de Raad echter wel om in dit licht nog eens te bezien of het rendement van 7% en de afschrijvingsduur van 20 jaar voor nieuwe uitbreidingsinvesteringen nog wel gepast zijn. Immers, het argument daarvoor is een verondersteld hoger risico voor nieuwe investeringen dan voor bestaande infrastructuur. Gelet op de werking van het voorliggende methodebesluit is daarvan echter geen sprake meer.

Boetes en dergelijke moeten naar de mening van GasTerra worden gerekend tot de inkomsten uit de transporttaak respectievelijk de balanceringsstaak respectievelijk de kwaliteitsconversietaak. Deze moeten worden meegeteld als inkomsten en aldus leiden tot lagere tarieven.

GTS is geen voorstander van de dienst shorthaul en blijkens allerlei Codewijzigingsvoorstellen probeert men voortdurend om die dienst af te schaffen. Dat is tot op heden niet gelukt, maar GasTerra vreest nu dat men die dienst onaantrekkelijk zal trachten te maken, bijvoorbeeld door hem duur te maken. Het is nu maatwerk. In het methodebesluit moet daarom ingegaan worden op de wijze van bepaling van het tarief voor shorthaul, afhankelijk van de lengte van de contractsduur. Hetzelfde geldt voor de dienst wheeling.

Gelet op art. 82 lid 2 Gaswet moet een methodebesluit niet alleen de kwaliteit, maar ook de doelmatigheid van de uitvoering van de taken bevorderen. Er is geen sprake van een kwaliteitsfactor, maar er moet wel aandacht worden besteed aan de doelmatigheid. GasTerra mist in het methodebesluit expliciete aandacht voor het aspect doelmatigheid. Men zou hierbij onder andere kunnen denken aan het doelmatig ontwerp van het transportsysteem en aan het doelmatig gebruik ervan.

In de praktijk moet er een helder onderscheid gemaakt worden tussen vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen. Wat betreft de uitbreidingsinvesteringen - die kennelijk door de Raad niet ex post beoordeeld kunnen worden - verkiest de Raad optie c uit randnummer 108 (van methodebesluit 102752/59, *toevoeging verslaglegger*). Daarin staat dat de reguleringsmethode zo precies mogelijk specificeert hoe het tariefvoorstel behandeld zal worden. Deze precieze uitwerking heeft GasTerra niet aangetroffen in het methodebesluit. GasTerra verzoekt om die alstublieft toe te voegen.

Er wordt gewerkt met de CP-index. Daarvan zijn er echter meerdere. GasTerra meent dat precies moet worden omschreven welke CP-index zal worden gehanteerd, bijvoorbeeld met of zonder energiekosten erin.

Tot slot meent GasTerra dat er diverse typo's en emissies in de figuren en de formules staan. Uit die formules en die figuren zou bijvoorbeeld blijken - zie bijvoorbeeld formule 1 (van methodebesluit 102752/59, *toevoeging verslaglegger*) - dat het gemiddelde tarief in jaar t alleen kan afwijken van het gemiddelde tarief in jaar $t - 1$ als gevolg van de CPI en de X-factor. Uit de tekst heeft GasTerra echter begrepen dat ook de rekenhoeveelheden invloed hebben: als de rekenhoeveelheden stijgen dan dalen de tarieven, en andersom. Dergelijke typo's zal GasTerra schriftelijk melden.

De voorzitter dankt de heer Algra voor zijn toelichting. Zij nodigt de aanwezigen uit om feitelijke of begripsmatige vragen te stellen.

De heer Pronk brengt het verzoek om openbaarmaking van cq. inzage in de concept U&H van 27 maart 2008 ter sprake. Hij vraagt GasTerra of de hoorcommissie dit verzoek moet ontvangen als een verzoek in het kader van de WOB.

De heer Algra antwoordt: "Nee, ik doe het hierbij".

De heer Het Lam vraagt de heer Algra of hij met zijn antwoord wil aangeven dat hij het stuk wil hebben als onderdeel van het procesdossier. Dat is wezenlijk anders, want ruimer.

De heer Algra antwoordt dat hij zeer benieuwd is naar wat erin staat en dat hij niet begrijpt waarom het niet openbaar gemaakt wordt.

De voorzitter vraagt de heer Het Lam of zijn vraag voldoende is beantwoord.

De heer Het Lam meent van niet, maar voegt toe dat het natuurlijk aan de heer Algra is om te bepalen wat hij vindt. Als het stuk niet in het dossier zit, dan komt dat bij het CBb vanzelf wel aan de orde. Hij kondigt aan rustig af te wachten of het stuk aan het dossier wordt toegevoegd.

Mevrouw Bennink brengt de rekenhoeveelheden en het volumerisico ter sprake. Zij vraagt de heer Algra nog eens toe te lichten waarom hij meent dat dit volumerisico bij de shippers komt te liggen door de wijze waarop het nu in het ontwerp is geregeld.

De heer Algra laat even in het midden dat een groeipad wordt gevolgd. Het is het makkelijkst om even te redeneren vanuit de ideale eindsituatie, waarin alles in orde is en GTS precies de hoeveelheid geld krijgt waarop zij krachtens de BR recht heeft. Uit het methodebesluit heeft GasTerra begrepen dat er daarbij rekening zou worden gehouden met de rekenhoeveelheden in die zin dat de totale inkomsten worden gedeeld door de rekenhoeveelheden om tot de tarieven te komen. Als GasTerra het goed begrepen heeft - maar dat staat niet zo in de formules - geldt dat niet alleen voor de individuele tarieven, maar ook voor het gemiddelde tarief. Er is een totale hoeveelheid geld die men mag krijgen. Dat wordt gedeeld door de rekenhoeveelheden en dat leidt dan tot een gemiddeld tarief en vervolgens tot individuele tarieven. In het methodebesluit staat dat die rekenhoeveelheden jaarlijks bijgesteld zullen worden op basis van de meest recente gegevens. Daarmee is GasTerra het op zich eens. Een alternatief zou zijn dat je dat aan het begin van de reguleringsperiode doet voor de gehele reguleringsperiode of nu en dan voor in de eeuwigheid. Daarvoor is niet gekozen en daar zou GasTerra ook niet voor zijn. Het gaat nu in wezen per jaar; ieder jaar worden nieuwe rekenhoeveelheden vastgesteld. Als de rekenhoeveelheden omhoog gaan, dan zouden de inkomsten stijgen. Om dat te voorkomen gaan de tarieven wat naar beneden en andersom. Dat leidt ertoe dat de rekenhoeveelheden naar beneden gaan als bepaalde leidingen om wat voor redenen dan ook leeg komen te staan, en andersom. Dat betekent dus dat dit tot uiting komt in de tarieven. Het risico van leegstand ligt dus bij de shippers. Hij herhaalt dat hij dit niet als kritiek aanvoert. In de Klankbordgroep heeft GasTerra gesteld dat het een faire methode is. Het gaat erom hoe je tot zo goed mogelijke schattingen komt en waar je het risico legt dat schattingen en werkelijkheid van elkaar afwijken. In de Klankbordgroep kwam GasTerra tot de conclusie dat het een faire methode zou zijn om het jaarlijks te doen. Jaarlijks gaan de rekenhoeveelheden dus op en neer en de tarieven ook. Kortom: als een pijp bij nader inzien minder vol zal blijken te zijn dan eerder werd gedacht, dan blijkt dat in nieuwe rekenhoeveelheden en dus in de tarieven. Daarom ligt het volumerisico bij de shippers.

De voorzitter recapituleert dat de heer Algra ook stelde dat dit niet in lijn zou zijn met de BR. Zij vraagt of zij dat goed heeft begrepen.

De heer Algra antwoordt dat hij het een beetje op gespannen voet vindt staan met de BR. De BR maakt onderscheid tussen bestaande infrastructuur waarvoor weinig risico zou zijn en nieuwe infrastructuur met veel risico. Hij ziet dat niet, want in het methodebesluit wordt geen onderscheid gemaakt tussen die twee categorieën voor wat betreft de doorwerking in de tarieven. In beide gevallen is het zo dat de rekenhoeveelheden per jaar aangepast worden. Vandaar dat hij zegt: 'Overweeg nu eens of dat met elkaar strookt'.

De voorzitter recapituleert dat de heer Algra als oplossing bood dat de 7% niet gepast zou zijn. Zij vraagt of er nog een alternatief denkbaar is om het wel in lijn te brengen met het methodebesluit waarmee GasTerra tevreden zou zijn.

De heer Algra antwoordt dat de voorkeur van GasTerra uitgaat naar alles 5,5% rendement en alles gelijk behandelen. Als men vindt dat hogere rendementen gerechtvaardigd zijn, dan horen daar ook hogere risico's bij, dus dan zouden de risico's bij de netbeheerder moeten liggen en niet bij de shippers. Dat zou betekenen dat die twee categorieën op verschillende wijze behandeld worden. Daarvan is GasTerra geen voorstander, maar dat zou het wel betekenen.

De voorzitter brengt de vraag ter sprake of het methodebesluit voldoende helderheid geeft over hoe de tarieven worden vastgesteld, zulks ook in het kader van de eerdere uitspraak van het CBb. GasTerra sprak daarover haar zorg uit. Zij vraagt of GasTerra als marktpartij vindt dat het methodebesluit daarin voldoende voorziet. Zij meent immers dat het CBb zo'n uitspraak met name doet om die helderheid in het belang van alle marktpartijen te verstrekken.

De heer Algra vindt die vraag als niet-jurist moeilijk te beantwoorden. Hij heeft het idee dat je als je het geheel overziet ook wel argumenten zou kunnen verzinnen dat dit aardig in de richting van omzetregulering komt. Hij is ook benieuwd wat GTS daarvan vindt. Het is zonder meer zo dat het methodebesluit meer richting geeft aan de individuele tarieven dan het voorgaande methodebesluit dat het helemaal vrij liet. Hij weet niet in hoeverre het CBb dat voldoende vindt. Wat GasTerra betreft is het een heel eind in de goede richting omdat de tarieven in 2008 als basis worden genomen voor de volgende. De genoemde 5% om daarvan ongemotiveerd te mogen afwijken is dan wel echt een bovengrens en de uitzonderingen daarop zouden niet lichtvaardig genomen moeten worden, want anders is het toch weer willekeurig.

De voorzitter concludeert dat GasTerra niet juridisch geredeneerd en vanuit haar belang als shipper vindt dat het methodebesluit haar op dit moment voldoende helderheid en zekerheid geeft.

De heer Algra antwoordt dat GasTerra redelijke zekerheid heeft over de kosten van volgend jaar wanneer het iedere keer van jaar op jaar niet meer dan een paar procent kan wijzigen.

De voorzitter nodigt andere partijen uit om op haar vraag te reageren.

De heer Gottschal antwoordt dat GTS natuurlijk ook heeft gefilosofeerd over die uitspraak van het CBb en wat die betekent voor het nieuw te nemen methodebesluit. GTS legt op basis van de tekst van het ontwerp toch een wat ander accent in de uitleg. GTS mist ook een expliciete interpretatie van wat er in die uitspraak staat, wat dat betekent en waarom. GTS nodigt de Raad dan ook uit om daarover in het definitieve methodebesluit wat meer met zoveel woorden verantwoording af te leggen.

Hij recapituleert dat het CBb kort gezegd heeft overwogen dat de combinatie van een aantal factoren tezamen moet worden gekenschetst als een activiteit, die zodanig op zichzelf staat dat hij niet kan worden gezien als tariefregulering. Dat is wel een begrijpelijke en veilige route van het CBb, die zich als rechter niet met het beleid moet bezighouden. Die route houdt dus wel in dat je daarna nog niet weet waar je dan wel precies aan toe bent. Dat is ook de puzzel die de Raad moet oplossen en waarvoor GTS is gesteld. GTS heeft ook zo haar gedachten over dat bandje van 5%, maar ook over wat daaronder ligt, namelijk we gaan uit met de verdeling die we hadden, omdat dat uit oogpunt van de belangen, die bij de regulering in acht zouden moeten worden genomen, nogal arbitrair is. Allebei dus. Niet alleen het bandje, maar ook het bestaande getal. Om inhoudelijk en gemotiveerd keuzes te kunnen maken en daardoor begrijpelijke duidelijkheid te geven aan de gehele markt inclusief GTS zelf, zou GTS er behoefte aan hebben dat de Raad vast zou stellen 'Dit zijn de kosten en langs deze gezichtspunten gaan we de totale pot met geld verdelen over de circa 1.150 individuele entry/exit-punten'. Die principes zouden te maken moeten hebben met voor een

deel de overbrugde afstand als kostendriver. Ook moet aandacht worden besteed aan de betekenis van de verdeling van het geld over de tarieven voor de marktwerking. Daarbij lijkt het wat GTS betreft voor de ontwikkeling van de gasgroothandelsmarkt van belang dat er zoveel mogelijk sprake is van een level playing field als het gaat om de mogelijkheden om gas aan te bieden op de Nederlandse markt, dus ook op het TTF. Dan zou je zo vergelijkbaar mogelijke entry-tarieven moeten hebben, omdat een groot verschil in entry-tarief een partij in feite al op achterstand zet bij het aanbieden van gas. Dat soort inhoudelijke gezichtspunten zijn ook belangen die terugkomen in de Verordening. De BR verwijst ernaar in de toelichting, zij het dat de BR niet zelfstandig positie kiest, maar in herinnering roept wat er elders al over staat zonder daarvan af te wijken van die gedachte of bedoeling. Dergelijke inhoudelijke ankers zouden moeten worden gekozen, vastleggen en toepassen of door GTS laten toepassen bij het tarievenvoorstel, waarna de Raad gaat toetsen of die handvatten op een juiste en goed gemotiveerde zijn toegepast. Als de Raad dit op dat moment nog anders vindt, dan kan er natuurlijk nog worden bijgestuurd. Zo zou het spel moeten plaatsvinden. Omdat die principes met inhoudelijke motivering helder in het methodebesluit zouden moeten staan, heeft de markt ook duidelijkheid over de factoren die van betekenis zijn. Dat is de benadering van GTS op dit punt.

De voorzitter nodigt de aanwezigen uit te reageren. Wanneer reacties uitblijven schorst zij de hoorzitting voor enkele minuten.

De voorzitter heropent de zitting. Zij verifieert of er nog aanwezigen zijn die commentaar wensen te geven. Wanneer dat niet het geval blijkt, kondigt zij nog enige mededelingen van de hoorcommissie aan.

Zij wijst erop dat er al wat meer opmerkingen zijn binnen gekomen over de rekenvolumes en met name het volumerisico. De hoorcommissie heeft besloten dat het verstandig is om partijen nog een aanvullende schriftelijke toelichting te geven, ook omdat er een discrepantie wordt gezien tussen de formules en de toelichting. Op die manier hoopt de hoorcommissie dat partijen heldere zienswijzen zullen schrijven.

De heer Gottschal vraagt of dit betekent dat de termijn voor het indienen van een zienswijze daardoor opschuift zodat partijen een redelijke kans hebben om op de toelichting te reageren.

Mevrouw Holtslag meent dat dit niet nodig is omdat het slechts gaat om een toelichting op wat reeds in het methodebesluit staat.

De heer Gottschal meent dat het interessant is te weten welke lezingen van de tekst moeten worden gevolgd cq. wat er nu echt staat wanneer meerdere interpretaties mogelijk zijn. Dan wordt het een beetje krap om al een week na de hoorzitting te moeten reageren.

De voorzitter huivert om verlenging van die termijn meteen toe te staan. De hoorcommissie zal hierover uitsluitsel geven zodra genoemde toelichting er komt.

De heer Gottschal meent dat het jammer zou zijn als een en ander de kwetsbaarheid van de besluiten zou vergroten.

De voorzitter vraagt partijen om in hun schriftelijke zienswijze net als GasTerra ter zitting aan te geven waarmee zij het wel eens zijn en waarmee niet zodat de hoorcommissie daar goed zicht op krijgt. Ook vraagt zij partijen aan te geven wat een alternatief zou zijn voor iets waarmee zij het niet eens zijn. Dat is natuurlijk geen verplichting, maar slechts een vriendelijke uitnodiging omdat daardoor de weging van de verschillende zienswijzen wordt vergemakkelijkt.

Zij introduceert commissielid Holtslag voor een opmerking over de verdere procedure.

Mevrouw Holtslag brengt nog eens de termijn voor de zienswijzen ter sprake. In de Staatscourant en in andere communicatie is aangegeven dat die termijn loopt t/m 31 augustus aanstaande. Het is gebleken dat die datum op een zondag valt, maar de Algemene Termijnenwet eist dat die termijn wordt verlengd tot de eerst volgende maandag. De termijn loopt dus t/m 1 september aanstaande en dat zal ook nog op andere manieren bekend worden gemaakt.

De voorzitter verifieert of er nog vragen zijn over de verdere procedure.

De heer Gottschal informeert wanneer het ontwerp X-factor besluit kan worden verwacht.

De heer Pronk antwoordt dat de projectplanning voor de totstandkoming van het X-factorbesluit zodanig is dat er geen ontwerp X-factorbesluit ter inzage zal worden gelegd. Er wordt meteen doorgestoomd naar publicatie van het X-factorbesluit zelf, gelijktijdig met het methodebesluit.

Mevrouw Holtslag vult aan dat ervoor is gekozen om bij het X-factorbesluit geen openbare voorbereiding toe te passen. Het wordt net als bij de regionale netbeheerders alleen ter feitelijke toetsing van de cijfers en de gegevens aan GTS toegestuurd.

De heer Algra vraagt wanneer dit zal gebeuren.

De heer Pronk antwoordt dat wordt gekoerst op de datum 15 oktober 2008 voor publicatie van het X-factorbesluit.

De heer Het Lam vraagt waarop deze beleidswijziging is gestoeld.

Mevrouw Holtslag antwoordt dat bij de regionale netbeheerders is gekozen om het op deze wijze te doen, omdat in een X-factorbesluit over het algemeen geen heel nieuwe koerswijzigingen worden ingezet, omdat de keuzes en de gegevens in het X-factorbesluit voor het allergrootste gedeelte samenhangen met de methode van regulering waaraan wel een uitgebreide voorbereidingsprocedure vooraf gaat. Er is in verband met de beschikbare tijd voor gekozen om diezelfde procedure bij GTS toe te passen.

De heer Het Lam merkt op dat dan rechtstreeks beroep bij het CBb mogelijk is tegen het methodebesluit en dat er dan bezwaarprocedures tegen de X-factoren, de rekenvolumina en al die ander dingen achteraan komen.

Mevrouw Holtslag antwoordt dat de Raad zich daarvan bewust is. Maar hetzelfde zou kunnen gebeuren als er wel openbaar zou worden voorbereid, tenzij de 3:4-procedure zou worden gevolgd, maar dat gaat bij de X-factoren sowieso niet gebeuren.

De heer Het Lam wijst op het voordeel dat alles in één keer bij het CBb terecht komt. De mogelijkheid bestaat dat er een vernietigd methodebesluit komt en tegelijk wel een rechtsgeldig X-factorbesluit.

De voorzitter verifieert of alle opmerkingen zijn gemaakt en alle vragen gesteld. Wanneer zulks het geval blijkt dankt zij de aanwezigen voor hun komst en inbreng, en sluit de hoorzitting.
